

Industrins ekonomiska inflytande ställer nya krav på nyhetsbevakning

Det behövs studier som visar hur banden mellan medicinska forskare och industrin ser ut. Först därefter blir det möjligt för nyhetsmedierna att granska dessa kritiskt.

Det framgick vid Berzelius-symposiet Medicine and the Media vid månads-skiftet augusti–september.

Symposiet lockade närmare 200 deltagare till Svenska Läkaresällskapets lokaler i Stockholm. Ett 60-tal av dessa var utländska forskare och massmedie-representanter. Under två dagar behandlades relationen mellan forskare och journalister, och visst – därvidlag fanns en konsensus – den är betydligt öppnare idag än för 25 år sedan.

Men det innebär inte att relationen har blivit mindre komplicerad. Faktorer som industrins ekonomiska inflytande över forskningen inom akademien och Internet som en viktig informationskälla, ställer nya krav på såväl journalister som forskare i kontakten med varandra.

Internet innebär inte bara möjligheter. Hotbilden – dvs för dem som envist vill bevara de tryckta publikationerna – är de elektroniska tidskrifternas fram-marsch. David McNamee, redaktör vid The Lancet, uppgav vid symposiet att det förmodligen bara tar 20–50 år innan Internet har tagit över helt. David McNamee ser själv stora fördelar med den utvecklingen, inte minst när det handlar om läsarens jakt på adekvat information.

Idag betecknas dock mycket av den information som finns på Internet som »otillfredsställande» av läkarkåren. Det visar en ny studie som genomförts av den medicinska webbplatsen Health On the Foundation (HON), i Schweiz. Tim

Nater vid HON presenterade vid symposiet de ännu inte publicerade resultaten, som bland annat visar att 56 procent av de tillfrågade läkarna uppgav tidsbrist som den främsta hindret för att utnyttja Internet, 29 procent var otillfredsställda med den information som fanns på nätet, och 25 procent saknade enligt egen utsago tillräcklig utbildning för att använda Internet.

Bättre sökverktyg och kvalitet på informationen är därför nödvändigt, menade Tim Nater. Men en sådan utveckling kostar pengar, och det kanske bara är en tidsfråga innan HON och andra stora hälsowebsiteplatser måste börja ta betalt av användare.

Dags att skrota embargo

Internet har även förändrat villkoren för nuvarande embargo mot att publicera forskningsresultat; nyhetsmedia har i förväg tillgång till exempelvis pressmeddelanden rörande nya data, och kan i förväg göra intervjuer med forskare, men förbinder sig att inte publicera artiklarna innan originalartiklarna har publicerats i en vetenskaplig tidskrift. En anledning till detta är att praktiserande läkare inte ska behöva informera sina patienter utifrån uppgifter i pressen.

David McNamee vid The Lancet menade att Internets möjligheter till snabb publicering har satt detta embargo ur spel, och att det helt enkelt borde skrotas. Den tryckta tidskriften kan ändå aldrig konkurrera med Internet i snabbhet, och en del tidskrifter lägger dessutom ut nya data på sina webbsidor innan de publiceras i den tryckta tidningen.

Nya forskningsrön presenteras des-sutom allt oftare på vetenskapliga konferenser innan de publiceras i en tid-

skrift. David McNamee tror i stället på en större öppenhet, inte minst när det gäller peer review-systemet. De flesta forskningsrapporter har, menar han, trots allt en ganska liten direkt relevans för hälso- och sjukvården.

Om de traditionella tidskrifternas begränsning, och kanske utsiktslösa framtid, vittnar också det faktum, att nya forskningsdata ibland snabbare kan utläsas på aktiebörskurvor än på tidskrifters innehållssidor.

Forskaren Lars Holmgren vid Karolinska institutet exemplifierade detta vid symposiet genom att berätta om hur han på Nasdaqbörsens kurs för ett specifikt läkemedelsföretag kunde se en kraftig uppgång – som effekt av en pressrelease rörande ett vaccin mot cancer – långt innan forskningsresultaten fanns allmänt tillgängliga. Förklaringen är företagets skyldighet gentemot investerarna, aktieägarna, att så snabbt som möjligt nå ut med ny information.

Industrin, och forskarnas allt starkare ekonomiska band till den, debatterades på Medicine and the Media. Ray Moynihan, reporter på The Australian Financial Review, ansåg att ett mycket stort problem för närvarande är att det nästan aldrig framgår i nyhetsartiklar vilka kopplingar det finns mellan citerade forskare och industrin. Det saknas till stor del kunskap om hur banden mellan forskare och industrin ser ut, och den kunskapen måste först tas fram innan en effektiv granskning kan uppnås, sa Ray Moynihan bland annat.

För framtidens medicinjournalister, vilka i Sverige idag endast utgör omkring 1 procent av hela journalistkåren, blir det därför allt viktigare att förstå och redogöra för ekonomiska band mellan intervjuade forskare och industrin. Men kanske den viktigaste uppgiften i framtidens nyhetsrapportering blir att gallra och bearbeta all medicinsk information, och på ett bättre sätt än idag sätta in den i ett större sammanhang. Och det handlar inte om att »sitta i forskarens knä» och sprida evidensbaserad information. Tvärtom, nya idéer och teorier måste nå ut och det kan finnas en gräns då evidensbaserad medicin måste ifrågasättas vara evidensbaserad. Den gränsen ska massmedier, genom kritisk granskning, bidra till att identifiera.

Peter Örn

Forskare och journalister på olika planeter

Forskare och journalister är ofta »som på två olika planeter», menade Andrew Oxman vid det norska Folkhälsoinstitutet, som talade på Berzelius-symposiet. Publiken är olika, liksom motivet för arbetet och det språk respektive yrkesgrupp använder. Det kan förklara varför forskare bland symposiedeltagarna uppgav att missförstånd och bristande helhetssyn var vanliga brister

i journalisternas rapportering. Bland symposiets journalister uppgavs otillräcklig tid till förberedelse vara ett av de största hindren för en bra rapportering.

Medicinsk information på Internet är journalisternas viktigaste önskemål för att snabbt få fram bra bakgrundsmaterial inför en intervju. Det visar en pågående studie som medicinjournalisten Anna Larsson presenterade.